

“Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir. (AYM, E.2019/80, K.2022/31, 24/03/2022)

Ceza hukukunun toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik hayatıyla yakından ilgili olması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihi bulunması devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu -Anayasa’ya bağlı kalmak koşuluyla- soruşturma ve yargılamaya ilişkin olarak hangi yöntemlerin uygulanacağı, toplumda belirli eylemlerin suç sayılıp sayılmayacağı, suç sayıldığı takdirde hangi çeşit ve ölçülerdeki ceza yaptırımlarıyla karşılanmaları gerektiği, hangi hâl ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği, hangi cezaların seçenek yaptırımlara çevrilebileceği veya ertelenebileceği ve hangi suçların hükmün açıklanmasının geri bırakılması kapsamında kalacağı gibi konularda takdir yetkisine sahiptir.

Kanun koyucu, anılan takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, gereklilik getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, orantılılık ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur. (AYM, E.2022/18, K.2022/16, 24/02/2022)

İtiraz konusu kuralda, "...birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma..." eyleminin müeyyidesi olarak öngörülen ceza ile ulaşılmak istenen amaç bakımından elverişli ve gerekli olduğu görülmektedir.

Taksirle ölüme sebep olma eyleminin basit hali aynı maddenin (1) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir. Burada Kanun Koyucu'nun "Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası..." ile cezalandırılmasını orantılı bulduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle anılan suçun maddi unsuru olan bir insanın ölümü halinde öngörülen ceza iki yıldan başlamaktadır. Kanun'un 61. maddesinde yer alan diğer hususlar doğrultusunda ceza şahsileştirilebilecektir.

Oysa Kanun'un itiraz konusu kuralın düzenlendiği (2) numaralı fıkrasında eylemin nitelikli halinin düzenlendiği görülmektedir. Nitelikli hal iki farklı şekilde oluşmaktadır. Birincisi birden fazla insanın ölümünden kastın en az iki insanın ölümü olduğu açıktır. İkincisin de ise bir insanın ölümünün yanı sıra en az bir insanın yaralanmış olması gerekmektedir. Her iki halde de öngörülen hususlar anılan suçun oluşması için gerçekleşmesi gereken maddi unsurlardır. Aynı şekilde Kanun'un 61. maddesinde yer alan diğer hususlar doğrultusunda ceza şahsileştirilebilecektir.

Hal böyle iken, Kanun Koyucu'nun suçun basit hali yönünden bir insanın ölümü ile suçun nitelikli hali iki insanın ölümü neticesi bakımından aynı ceza alt sınırını düzenlediği görülmektedir. Aynı şekilde bir insanın ölümünün yanı sıra bir insanın yaralanması halinde de

Kanun Koyucu'nun cezanın alt sınırını suçun basit hali ile eşit tuttuğu görülmektedir. Yaralanmanın nitelikli halinin değerlendirmeye hiç alınmadığı görülmektedir. Halbuki taksirle yaralama suçuna ilişkin Kanun'un 89. maddesinin (3) numaralı fıkrasının alt bentlerinde düzenlenen nitelikli hallerde bir kişinin yaralanması neticesine başlı başına altı ay hapis alt sınırından başlamak üzere hapis cezasının düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Buraya kadar yapılan açıklamaların yanı sıra Kanun'da düzenlenen suçun gerek önlenmesi gerek ise de kamu düzeninin sağlanması yönünden de karşılığının olmadığı düşünülmektedir. Zira Kanun'un 50. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca bilinçli taksir hali hariç olmak üzere taksirli suçlardan hükmedilen uzun süreli hapis cezalarında dahi hükmedilen hapis cezasının seçenek yaptırımlardan adli para cezasına çevrilmesi mümkündür.

İzah edilen Anayasa'ya aykırılıkları ve boşlukları yargı teşkilatı içtihatla aşmaya çalışmaktadır. Örneğin kusur oranı veya tali-asli kusur uygulamalarına göre alt sınırdan uzaklaşma esasları belirlemektedir. Ancak bu uygulama suçun basit hali ve nitelikli hali arasında bir fark oluşturmadığından sorunu gidermemektedir.

Bu itibarla getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında bir dengeyin mevcut olmadığı, orantılılık ilkesiyle çelişen itiraz konusu kuralın ölçülülük ilkesini ihlal ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla itiraz konusu kuralın adil bir hukuk düzeninin kurulmasını da kapsayan hukuk devleti ilkesini ihlal ettiği ve neticeten Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

İptali istenen hükümlerin Anayasa'nın 19. ve 38 maddelerine de aykırı olduğu değerlendirilmekle birlikte, bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. maddesi yönünden yukarıda yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle ayrıca açıklama yapmaya gerek görülmemiştir.

HÜKÜM :

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "İki Yıldan" cümlesinin, Anayasa'nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından iptalleri istemiyle Anayasa'nın 152. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca itiraz yoluna başvurulmasına oy birliği ile karar verildi."